

Isparta'da Deprem Afet Bilinci Toplumsal Düzeyinin Belirlenmesi

Dilek AKMAN^{1*}, Şakir ŞAHİN²

^{1*}Süleyman Demirel Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Jeofizik Mühendisliği Bölümü, Isparta, Türkiye, (ORCID: 0000-0003-4234-3055), dilek.dost@hotmail.com

²Süleyman Demirel Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Jeofizik Mühendisliği Bölümü, Isparta, Türkiye, (ORCID: 0000-0001-6345-5270), sakirsahin@sdu.edu.tr

(İlk Geliş Tarihi 21.05.2023 ve Kabul Tarihi 03.07.2023)

(DOI: 10.35354/tbed.1300148)

ATIF/REFERENCE: Akman, D., Şahin, Ş. (2023). Isparta'da Deprem Afet Bilinci Toplumsal Düzeyinin Belirlenmesi. *Teknik Bilimler Dergisi*, 13 (2), 1-6.

Öz

Türkiye dünyanın en aktif tektonik kuşaklarından birinde yer almaktadır. Bu tektonik kuşaklardan biri olan Alp-Himalaya orojenik kuşağının bir kısmını oluşturan Isparta Büklümü boyunca çok sayıda hasar yapıcı deprem meydana gelmektedir. Tarihsel (1899 yılına kadar) ve aletsel dönem (1900 yılından günümüze) depremler incelendiğinde bu kuşakta yer alan Isparta yerleşim alanı 6.9 (Mw) büyüklüğüne varan depremlerden olumsuz etkilenmiştir. Çalışmada, Isparta ili Merkez Zafer mahallesinde yaşayanların meslek yaş cinsiyet eğitim durumu fark etmeksizin deprem afet bilincinin toplumsal düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda kişilere yönetilmek üzere 23 sorudan oluşan bir anket formu düzenlenmiş ve anket 355 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Ankete katılanların % 90'nının (Isparta merkezli) deprem yaşadığı, ancak deprem konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı gözlemlenmiştir. Depreme ilişkin bilgileri daha çok kitle iletişim araçları sayesinde edindikleri tespit edilmiştir. Aynı zamanda deprem öncesi risk yönetiminden daha çok, deprem sonrası kriz yönetimi konusunda bilgi sahibi olduğu gözlemlenmiştir. Afet bilincinin oluşması için özellikle kurumsal iletişime ihtiyaç olduğu görülmüştür. Aynı zamanda insanımızın uygulama ve tatbikatlar ile sürece dahil edilmesi gerektiği ortaya konulmuştur. Diğer taraftan anketin gerçekleştiği mahallenin sosyo-ekonomik yapısının deprem afet bilincinin oluşmasında etkili olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Algı Düzeyi, Afet bilinci, Deprem, Isparta

Determining the Social Earthquake Disaster Awareness in Isparta

Abstract

Turkey is located in one of the most active tectonic belts in the world. A lot of damaging earthquakes occur along the Isparta Angle, one part of the Alpine-Himalayan orogenic belt, is one of these tectonic belts. According to the historical (until 1899) and instrumental records (from 1900 to present day), the Isparta city area has been adversely affected by earthquakes up to 6.9 (Mw). In the study, it is tried to determine the social awareness of earthquake disaster in the Zafer District of Isparta, regardless of their occupation, age, gender, education level. In this context, 23 questions were prepared to be administered to the individuals and the questionnaire was carried out with 355 people. It has been observed that 90% (in Isparta) of the respondents have experienced earthquakes, but they don't have enough information about earthquakes. It has been determined that they obtained information about the earthquake mostly from media. At the same time, it has been observed that there is more knowledge about post-earthquake crisis management than about pre-earthquake risk management. It has been observed that there is a need for institutional communication in order to create disaster awareness. At the same time, it has been demonstrated that our people should be included in the process with practices and exercises. On the other hand, it was determined that the socio-economic structure of the neighborhood where the survey took place was effective in the formation of earthquake disaster awareness.

Keywords: Disaster, Perception Level, Disaster awareness, Earthquake, Isparta.

* Sorumlu Yazar: sakirsahin@sdu.edu.tr

1. Giriş

Türkiye dünyanın en genç orojenik kuşağı olan Alp-Himalaya dağ oluşum kuşağı üzerinde yer almaktadır. Bundan dolayı dünyanın en aktif sismotektonik bölgelerinden birinde bulunmaktadır. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) verilerine göre ülkemizde son on yılda (2013-2023) 3'den büyük 17.000 civarında deprem meydana gelmiştir [1]. Özellikle Kuzey Anadolu, Doğu Anadolu Fay Zonları (KAFZ, DAFZ) ile Batı Anadolu Çöküntü havzası, Ege, Isparta Büklümü ve Bitlis Zagros Kuşağı boyunca depremler net bir dizilim göstermektedir.

Son yüzyılda ülkemizde çok sayıda meydana gelen hasar yapıcı depremlerde 120 binden fazla vatandaşımız hayatını kaybetmiş ve telafisi güç maddi kayıplar oluşmuştur [2]. Bu kayıplar her depremde artarak devam etmektedir. Bu durum 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli depremlerde çok net olarak ortaya çıkmıştır. Şu ana kadar yaşadığımız en hasarlı deprem olarak kayda geçmiştir. Bunun nedeni kırsaldan kente göç ile şehirlerimizin büyümesi ve yapıların depreme dayanıksız oluşu toplumun deprem bilincinin yeterli düzeyde olmamasıdır. Kentlerimizin depreme hazırlıklı olmaması ve yeni yapılaşmada afet riskinin esas alınmaması, nüfusumuzun büyük bir çoğunluğunu afete karşı savunmasız bırakmaktadır. Kırsaldan kente göç ile kentlerdeki nüfusun her geçen gün artması afet düzeyinin artmasına neden olabilmektedir. Özellikle yakın zamanda yaşadığımız 1999 Gölcük, Düzce, 2020 Elazığ-Sivrice, İzmir ve 2022 Düzce depremleri bu durumu apaçık ortaya koymuştur. Elazığ-Sivrice ve İzmir depremlerinden sonra konunun önemine binaen T.C. İçişleri Bakanlığı 2021 yılını başta deprem olmak üzere "afetlere hazırlık için eğitim yılı" ilan etmiştir.

Isparta dünyanın en genç dağ oluşum kuşağı olan Alp-Himalaya orojenik kuşağının bir bölümünü oluşturan Isparta Büklümü üzerinde yer almaktadır. Isparta Büklümü Türkiye'nin en aktif beş tektonik zonlarından biri olup, Afrika levhasının Anadolu levhası altına dalması ile oluşan kıta-kıta çarpışması neticesinde oluşmuştur. Dalma-batma zonu ile şekillenen dünyada özgün alanlardan biri olan Isparta Büklümünde son on yılda 3'den büyük yaklaşık 500 civarında deprem meydana gelmiştir [1]. Bu depremler büklümün batı sınırını oluşturan Fethiye-Burdur fay zonu üzerinde yoğunlaşmaktadır. Tarihsel ve aletsel dönemde bu zon üzerinde 6'dan büyük 20 civarında deprem meydana gelmiş Başta Fethiye, Göllhisar, Burdur ve Isparta olmak üzere birçok yerleşim birimini etkilemiştir [1]. Bunlardan 1914 ve 1971 depremlerinde Burdur ve Isparta'da çok sayıda can kaybı ve yaralanma olmuş ve onlarca bina hasar görmüştür.

Türkiye'de afet denilince ilk olarak deprem akla gelmektedir. Türkiye bir deprem ülkesidir. Depremlerde oluşabilecek can ve mal kaybının az indirilmesi için deprem öncesinde, sırasında ve sonrasında yapılacaklar iyi belirlenmeli, planlanmalı ve tatbikatlar yapılmalıdır. Afetler ile baş edebilmek için kurumların sorumluluklarının yanında bireylerinde de afet bilinç düzeylerinin artırılması gerekmektedir. Afet bilinç düzeyi bireylerin afeti yaşamadan gerekli tedbirlerin alınarak afet sebebiyle meydana gelebilecek olan zararların en aza indirilmesi ve kurumsal sorumlulukların yerine getirilebilmesi açısından önem arz etmektedir. Ancak ülkemizde daha önce yaşanan afetler dikkate alındığında afet bilgi düzeyinin yeterli olmadığını söylemek mümkündür.

Ülkemizde başta deprem olmak üzere afetle ilgili çok sayıda çalışma yapılmıştır [3-11]. Ertürkmen (2006) [12] öncelikle "afet yönetimi" kavramını açıklığa kavuşturmayı amaçlamıştır. Ayrıca ülkemizdeki mevcut afet yönetim sistemini, ilgili mevzuat ve sorumlu kuruluşlar bakımından ele almıştır. Böylece, afet yönetimi konusunda olması gereken durumla var olan durum arasında bir karşılaştırma yapılması ve sistemin aksayan yönlerinin ortaya konulmasına çalışılmıştır. Aydın (2009) [13] yapmış olduğu çalışmada, İzmir bölgesinde yaşanabilecek deprem öncesi, sırası ve sonrasında toplumun, kurumların ve sivil toplum örgütlerinin koordineli bir biçimde yapacakları çalışma planlarının oluşturulması konusunu irdelemiştir. Azimli Çilingir (2018) [14] DASK (Doğal Afet Sigortaları Kurumu) ve afet yönetimi yasal düzenlemelerini ele almıştır. Bulut ve Kara (2016) [15] tarafından Türkiye'nin afetlere hazırlık politikaları toplum algısı üzerinden karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. 2011 yılında Van'da meydana gelen deprem sonrası ve yakın zamanda afet yaşanmayan Bitlis ili için karşılaştırmalı olarak bir araştırma yapılmıştır. Yaşanılan afetlerin insanların afet algı düzeylerinde bir değişikliğe neden olmadığı görülmüştür. Özmen ve Özden (2013) [16] yapmış oldukları çalışma ile Türkiye'deki mevcut afet yönetim sistemini uluslararası afetler politikasında özellikle 1990'lı yıllardan itibaren yaşanan dönüşüm çerçevesinde değerlendirmiştir. Türkiye'nin afet politikalarının gelişimi tarihsel bir perspektif içinde özetle aktararak mevcut durum analiz edilmeye çalışılmıştır. Şahin (2016) [17], yapmış olduğu çalışmada doğal afetlerde " hazırlık ve zarar azaltma" çalışmaları bağlamında afetlere dirençli olmanın önemi vurgulanmış, risk yönetiminin hazırlık aşamaları, afet sonrası müdahale ve iyileştirme süreçleri gibi afet yönetimi modeli prensipleri ele alınmıştır. Şahin ve Üçgül (2019) [18], yapmış oldukları çalışmada Türkiye'de Afet Yönetimi ve İş Sağlığı ve güvenliği konusunu ele almışlar, çalışma hayatına başta deprem olmak üzere doğal afetlerin etkisini incelemişlerdir. Ayrıca bu konunun Türkiye'deki uygulamaları irdelenmiştir. Şahin (2021) [19], Türkiye'de Afet Risk Analizi 23. Yuvarlak Masa Toplantısında sunduğu çalışma ile Türkiye'de doğal ve teknolojik afetler, bütünleşik afet yönetimi ve doğal afetlerde iş sağlığı ve konuları ele alınmıştır.

Bundan sonra da bu depremler olmaya devam edecektir. Ayrıca Isparta Fethiye-Burdur fayına yakın olmanın yanında zeminden kaynaklı sorunları mevcuttur. Bir havza üzerine kurulmuş olan Isparta'da, havzayı sınırlayan mevcut faylarda oluşan küçük depremler bile hissedilmektedir. Bunun nedeni yerleşim alanının bulunduğu zeminin alüvyondan oluşması, bunun da zemin ivmesini ve büyütme arttırmasıdır [20].

Bu sebeple Isparta'nın depremden her zaman etkilenme durumu mevcuttur. Deprem zararlarının azaltılabilmesi için mevcut yapı stokumuzun depreme dayanıklı hale getirilmesi ve toplumun bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda Isparta merkez Zafer mahallesinde yapılan anket çalışması ile toplumun deprem afet bilgi düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Elde edilen sonuçlardan toplumun konuya ilgi duyduğu ancak yeterli bilgiye sahip olmadığı gözlemlenmektedir.

2. Materyal ve Metot

Bu çalışmada kullanılmak üzere anket formları hazırlanmış ve anketlerin uygulanması Isparta Valiliği oluru ili merkez Zafer Mahallesinde (Şekil 1) uygulanması Muhtarlık vasıtasıyla gerçekleştirilmiştir. Deprem afet bilgi düzeyinin araştırılmasında Mahallede yaşayanlara muhtarlık vasıtasıyla ulaşılan 18 yaş üstü kişilere sunulan ankette yer alan soruların

cevaplanması istenmiştir. Ankette yer alan sorulardan yakın zamanda deprem yaşayan kişilerin bugüne kadar afete maruz kalıp kalmadığının ölçüsü, mahalle sakinlerinin ilkyardım eğitimi ve depreme hazırlık eğitimi alıp almadıkları, binaların yetkili kuruluşlarca depreme dayanıklılık testinin yapılıp yapılmadığı sorgulanmıştır. Deprem olması durumunda ne yapılması gerektiğinin bilinip bilinmediğinin araştırılması, evde bulunan eşyaların konumu, sabitlenip sabitlenmediğinin araştırılması, zorunlu deprem sigortasının yapılıp yapılmadığı ve mahallede AFAD tarafından belirlenen toplanma alanlarının mahalle sakinlerince bilinip bilinmediği ankette yer alan sorular içerisindedir.

Isparta Merkez ilçe Zafer Mahallesi son yıllarda oluşmuş ve nüfusu en fazla olan yerleşim birimlerinden birisidir. Özellikle kırsaldan kente göçün etkisi büyüktür. Mahallede düşük katlı binalar çoğunluktadır. Yapılaşmanın daha çok küçük parseller üzerinde olduğu müstakil binaların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu yapıların önemli bir kısmı 2 veya 3 katlı yığma binalardan oluşmaktadır. Betonarme binalarda kat sayısının

genellikle 4-5 kat olduğu görülmektedir. Ayrıca Yeni yerleşim alanı olmasına rağmen site şeklinde yüksek katlı bina sayısı azdır. Son yıllarda uygun parseller üzerinden bu yola başvurulduğu gözlemlenmektedir.

Anket formu afet bilgi düzeyinin belirlenmesi için hazırlanan 23 sorudan oluşmaktadır. Sorulara "Evet" ya da "Hayır" şeklinde cevaplar istenmiştir. Tablo 1'de sorular ve alınan cevapların oranları verilmiştir. Sorular SDÜ Fen Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yapılan Yüksek Lisans Tez çalışması kapsamında hazırlanmıştır. Anketten asıl edilmek istenilen sonuç cinsiyet, eğitim, sosyo-ekonomik seviye gibi durumlar dikkate alınmadan bireyin afet bilgi düzeyinin belirlenmesidir. Doğrudan soru biçiminde olduğundan EVET/HAYIR şeklinde, %100'e tamamlama biçiminde düzenlenmiştir. Soruların hazırlanmasında akademik yayınlardan faydalanılmıştır [21-24]Bu çalışmada bir durum tespitinin yapılması amaçlanmaktadır. Toplumda eğitim, meslek, sosyo-ekonomik duruma göre analiz yapmak için daha fazla veri toplanarak analiz yapılması bir sonraki aşama da yapılmasında risk ve kriz yönetimi için faydalı olacaktır.

Şekil 1. Çalışmanın yapıldığı Isparta Merkez Zafer Mahallesi.

3. Araştırma Sonuçları ve Tartışma

Depremler her yıl ülkemizde çok sayıda vatandaşımızın ölümüne, binlercesinin sakat kalmasına neden olmaktadır. Can ve mal kayıplarının yanı sıra telafisi güç maddi kayıplara, üretimde ve büyümede daralma gibi ekonomiye de doğrudan ve dolaylı etkisi olmaktadır. Örneğin 1999 Gölçük depreminin sadece doğrudan etkisi sonucu maddi kayıp 2022 rakamları ile 150 milyar Türk Lirasıdır [25]. Hatta kimi uzmanlara göre 2001 mali krizini tetikleyen unsurlardan biri bu depremdir.

Depremin ülkemiz için ne denli önemli olduğu bu rakamlardan anlaşılmaktadır. Can ve mal kayıplarının azalması için deprem bilincinin artırılması gerekmektedir. Katılımcıların sorulara verdikleri yanıtlar neticesinde afet bilgi düzeyinin ne durumda olduğunun bilinmesi, afet sırasında ve sonrasında yapılabilecek planlama çalışmalarının, afete hazırlık çalışmalarına katkıda bulunabileceği görülmektedir. Zorunlu deprem sigortası, oturlan binaların depreme dayanıklılığının araştırılması, deprem sırasında davranışlarla ilgili olarak bilinç düzeyinin artırılacağı çalışmaların yapılması, bir deprem olması durumunda maddi ve manevi kayıpların azaltılması yönünde önemli katkılar sağlayacaktır.

Ankete katılanların %90'nının deprem yaşadığı görülmektedir. Ancak deprem hakkında yeterli bilgiye sahip olanların oranı %57'dir. Buradan toplumun deprem hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı sonucuna varılabilir. Çünkü toplumun depremle ilgili bir toplantı seminer türü etkinliğe katılmadığı görülmektedir. Eğitim alanlarına ve bu konuda bilgilendirme toplantısı, konferans veya seminere katılanların oranı %27'dir. Diğer taraftan ankete katılanlardan ilk yardım eğitimi alanların oranının %33 olduğu tespit edilmiştir. Toplumun deprem hakkında yeterli bilgiye sahip olmamasının diğer nedenlerinden birisi de deprem afet bilincinin yükseltilmesi için gerekli olan tatbikatların toplum düzeyinde yapılmadığı sonucuna varılmıştır. Ankete katılımcılara herhangi bir tatbikata katıldınız mı sorusuna verilen evet cevaplarının oranı %18'dir. Katılımcıların %42'si binalarının depreme dayanıklı olduğunu düşünmektedir. Ancak binalarına deprem dayanıklılık testi yaptıran oranı %19'dur. Bunun bir çelişki olduğunu söylemek mümkündür. Bu da vatandaşımızın bunu bilmediğini ancak buna sadece inandığını ya da kulaktan dolma bilgilerle hareket ettiğini göstermektedir. Katılımcıların sadece %11'nin deprem afet planının mevcut olduğu görülmektedir. Katılımcıların deprem

çantası olanlarının oranı %19'dur. Binaların sadece %20'sinde yangın söndürücü varken, yangın detektörü olanların oranı %12 gibi çok düşüktür. Ancak anketin yapıldığı Zafer Mahallesinde yüksek katlı ve nitelikli bina sayısının sınırlı olmasının bunda etkin olduğu söylenebilir. Daha çok aile apartmanları şeklinde olan binaların mühendislik hizmeti almada yeterli olmadığı söylenebilir. Bu durum binaların zemin etüt çalışmalarının yeterli olmaması olarak karşımıza çıkmaktadır. Vatandaşın her ne kadar yasalara uyduğu görülse de bunun istekten değil zorunluluktan kaynaklandığı görülmektedir. Zemin etüdü yapılmış bina oranının %23 olması bunu göstermektedir. Bu oranın da son yıllarda uygulanan yapı denetim sistemi ile yükseldiğini belirtmekte fayda vardır. Bununla birlikte bir yıllık zorunlu deprem sigortası yaptıranların oranının %45 olduğu görülmektedir. Bu oran Türkiye ortalaması düzeyindedir. Gerek zemin etüdü, gerekse sigorta oranları toplumun afet bilincinin artırılması ile bu sorunların üstesinden gelinebileceği sonucunu ortaya koymaktadır. Bunun da genç kuşak ile gerçekleştirilebileceği sonucunu ortaya koyduğu düşünülmektedir. Sigorta ile eşyaların sabitlenmesi oranlarının aynı olması toplumun bu konudaki hassasiyet düzeyini göstermesi bakımından anlamlıdır. Aynı zamanda deprem sonrası ulaşılacak kişi belirlediniz mi sorusunda verilen evet cevabı da %38'dir. Bu çerçevede kendilerini depreme hazırlıklı görenlerinin oranının %38 oluşu yukarıda belirtilen durumlara bağlı olarak geliştiği ancak bazı kaygılardan dolayı oranın bir miktar azaldığı tespit edilmiştir. Özellikle katılımcılardaki bu kaygı toplumun depreme hazır olup olmadığına dair verilen evet cevabının %24 olmasında aranması uygun olacaktır. Burada biraz da toplumsal kıyasın öne çıktığını söylemek mümkündür. Deprem sırasında kendinizi koruyabilecek güvenli yerleri ve davranış şekillerini belirlediniz mi sorusuna yüksek oranda (%67) evet denilmesi yine toplumun hassasiyetini göstermektedir. Burada kitle iletişim araçlarının etkili olduğunu söylemek mümkündür. Afet planı olan bina oranı %14 olan mahallede planın yenilenmesine sorusuna verilen cevabın da aynı olduğu dikkate alınırsa burada tutarlılığın da olduğu görülmektedir. Ankete katılanların %79'u Türkiye'nin bir deprem ülkesi olduğunu kabul etmekte ve %84'ü deprem olduğunda 112'yi ve hangi kurumu araması gerektiğini bilmektedir. Aynı zamanda katılımcıların %74 'u evlerindeki elektrik, su ve doğalgaz vanalarının yerlerini ve nasıl kapatacaklarını bildiklerini ifade etmektedir. Burada kamu spotlarının etkisi net olarak görülmektedir. Ancak deprem sonrası AFAD tarafından belirlenen aile toplanma alanını bilenlerin oranı %37'e düşmektedir. Bunun nedeni olarak kurumsal iletişimin eksik olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 1. Isparta merkez Zafer Mahallesinde deprem afet bilgi düzeyinin belirlenmesi için 18 yaş üstü kişilere sunulan ankete ait sorular ve alınan cevapları % değerleri.

SORULAR	EVET	HAYIR
Bugüne kadar herhangi bir deprem yaşadınız mı?	%90	
Deprem hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	%57	
Daha önce deprem konusunda konferans ya da toplantıya katıldınız mı?	%27	
Daha önce depreme hazırlık eğitimi aldınız mı?	%27	
Son zamanlarda ya da daha önce ilk yardım eğitimi aldınız mı?	%33	
Son zamanlarda herhangi bir deprem tatbikatına katıldınız mı?	%18	
Binanızın depreme dayanıklı olduğunu düşünüyor musunuz?	%42	
Binanız yetkili kuruluşlarca depreme dayanıklılık testi yapıldı mı?	%19	

Aile afet planınız var mı?	%11	
Evinizde deprem çantası bulunuyor mu?	%19	
Binanızda yangın söndürme tüpü var mı?	%20	
Binanızın her katında yangın detektörü var mı?	%12	
Binanızın zemin etüdü çalışması yapılmış mı?	%23	
Evinize zorunlu deprem sigortası yaptırdınız mı?	%44	
Evinizde yer alan eşyaları duvara ya da zemine sabitlediniz mi?	%48	
Deprem sonrası sizinle ilgili kime ulaşılacağını belirlediniz mi?	%38	
Kendinizi ve ailenizi depreme karşı hazırlıklı olarak görüyor musunuz?	%38	
Çevrenizdeki insanları depreme karşı bilinçli buluyor musunuz?	%24	
Deprem sırasında kendinizi koruyabilecek güvenli yerleri ve davranış şekillerini (kibrit vb. yakmamak, asansöre binilmemesi, balkona çıkılmaması vb.) belirlediniz mi?	%67	
Varsa aile deprem afeti hazırlık planını her altı ayda bir gözden geçiriyor musunuz?	%14	
Türkiye'nin deprem ülkesi olduğu düşüncesine katılır mısınız?	%79	
Deprem olduğunda 112'yi aramanız gerektiğini biliyor musunuz?	%82	
Deprem sonrası AFAD tarafından belirlenen aile toplanma alanınızı biliyor musunuz?	%37	
Elektrik, su ve doğalgaz vanalarının yerini ve nasıl kapanacağını biliyor musunuz?	%74	

4. Sonuç

Isparta Merkez Zafer Mahallesinde 355 kişi ile yapılan anket sorularının değerlendirme ile mahallede yaşayanların afet bilinç düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. 18 yaş üstü kişiler ile yapılan ankette kendilerine deprem afetine hazırlıklı olup olmadıklarına ilişkin 23 soru yöneltilmiştir. Evet/hayır cevapları üzerinden yapılan değerlendirme ile toplumun konuya hassasiyetle yaklaştığını, ancak kurumsal iletişimin eksik olduğu tespit edilmiştir. Kişilerin büyük bir kısmının deprem yaşadığı ve Türkiye'yi bir deprem ülkesi olarak kabul ettiği ve evlerinde yeterli olmasa da önlem almaya çalıştıkları görülmüştür. Ancak zemin etüdü gibi kanunla belirlenmiş ve denetlemeyi gerektiren konularda veya AFAD'dan öğrenilmesi gereken toplanma alanlarına ilişkin bilgilerin eksik olduğu gözlemlenmiştir. Ankete katılanlara ait binaların büyük bir çoğunluğunun (%77) zemin etüdü yapılmamış olmasına rağmen, neredeyse yarısının binalarının depreme dayanıklı olduğunu belirtmiş olmaları, binaları yapan kişilere inanarak bunları belirttiklerini göstermektedir.

Deprem konusunda toplumda hassasiyet olduğu, ancak bu hassasiyetin daha çok deprem sonrasına yönelik olduğu görülmektedir. Esas hassasiyet gösterilmesi gereken aşama deprem öncesi olmalıdır. Mevcut durumun daha çok kitle iletişim araçlarının etkisi ile bilgilere sahip olunduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca çalışma yapılan mahallede sosyo-ekonomik yapının etkisinin de gözden uzak tutulmaması gerekir. Doğal afet bilincinin artırılmasında sosyo-ekonomik gelişmişliğin önemi çok büyük olduğu bu çalışmada da ortaya konulmuştur. Ayrıca ankete katılanların büyük bir kısmının (%73) depreme ilişkin eğitimi almadıkları, konferans, seminer veya tatbikatlara katılmadıkları görülmektedir. Sadece kitle iletişim araçları ve kamu spotları ile bilgilendirmenin insanımızı sürece yeterince dahil etmediğini göstermektedir. Deprem afetine yönelik bilincin artırılmasında özellikle teknolojik unsurlar ile insanlarımız sürece daha etkin dahil edilebilir. AFAD tarafından oluşturulacak alt yapı ile insanlarımız hem bilgilendirilip, hem de yönlendirme yapılarak bilinç düzeyi artırılabilir.

Teşekkür

Anketin gerçekleştirilmesinde Isparta Merkez Zafer Mahallesi Muhtarı Sayın Recep GÜRDAL'a, teşekkür ederiz.

Kaynakça

- [1] AFAD, (2022). AFAD deprem kataloğu, <https://www.afad.gov.tr> (Erişim 20 Mayıs 2023).
- [2] AFAD, (2023). 06 Şubat 2023 Pazarcık-Elbistan (Kahramanmaraş) Mw: 7.7 – Mw: 7.6 Depremleri Raporu. 140 s
- [3] Ergünay, O. (1996). Afet Yönetimi Nedir? Nasıl Olmalıdır?, TÜBİTAK Deprem Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 263s. Ankara.
- [4] Ergünay, O., & Özmen, B. (2013). Okul Afet ve Acil Durum Yönetimi Planlama Kılavuzu, Milli Eğitim Bakanlığı, pp. 127. Ankara
- [5] Eyidoğan, H. (2021). Türkiye'de ulusal ve yerel ölçekte afet risklerini azaltma eylemleri hakkında bir değerlendirme, 31039 (<https://t24.com.tr/yazarlar/haluk-eyidogan>) (Erişim: 17 Kasım 2022).
- [6] Kadioğlu, M. (2008). Modern, Bütünleşik Afet Yönetiminin Temel İlkeleri; Kadioğlu, M. ve Özdamar, E., (editörler), Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri; JICA Türkiye Ofisi Yayınları No: 2, 1-34s. Ankara.
- [7] Kadioğlu, M. (2017). Afet Yönetimi: Beklenmeyi Beklemek, En Kötüsünü Yönetmek, Marmara Belediyeler Birliği Yayınları, İstanbul.
- [8] Aşıkkutlu, H., Aşık, Y., Yücedağ, C., & Kaya, L., (2021). Olası Deprem Durumunda Mahalle Ölçeğinde Burdur Kenti Acil Toplanma Alanlarının Yeterliliğinin Saptanması., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8 (1), 442-456. DOI: 10.30798/makuiibf.835883.
- [9] Şahin, Y., Lamba, M., & Öztop, S. (2018). Öğrencilerin Afet Bilinci ve Afete Hazırlık düzeylerinin Belirlenmesi, Medeniyet Araştırmaları Dergisi, 3 (6), 149.
- [10] Şahin, Ş. (2019). Türkiye'de Afet Yönetimi ve 2023 Hedefleri, Türk deprem Araştırma Dergisi, 1 (2), 180-186. DOI:10.46464/tdad.600455.
- [11] Yiğit, E., Boz, G., Gökçe, A., & Özer, A. (2020). İnönü Üniversitesi Tıp ve Mühendislik Fakültesi Öğrencilerinin

Afet Konusundaki Bilgi, Tutum ve Davranışları, Sakarya Tıp Dergisi 10 (4), 580-586. DOI: 10.31832/smj.696069

- [12] Ertürkmen, C. (2006). Afet Yönetimi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- [13] Aydın, M. (2009). Afet sonrasında yönelik planlama çalışmaları: İzmir örneği, TMMOB İzmir Kent Sempozyumu, 9-11 Ocak, Tepebaşı Kongre ve Sergi Merkezi, İzmir, ss. 115-131.
- [14] Azimli Çilingir, G. (2018). Türkiye’de uygulanan afet yönetimi politikalarının incelenmesi: yasal düzenlemeler ve Dask, Journal of Resilience, 2(1), 13-21. DOI: 10.32569/resilience.413310
- [15] Bulut, Y., & Kara, M. (2016). Afet yönetiminde toplumun yeri: Hatay’da bir uygulama, Kamu Yönetiminde Değişimin Yönü ve Etkileri (Kayfor 13 Bildiri Kitabı), 15-17 Ekim 2015, Konya, ss. 917-937.
- [16] Özmen, B., & Özden, T. (2013). Türkiye’nin afet yönetim sistemine ilişkin eleştirel bir değerlendirme, İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 49, 1-28.
- [17] Şahin, G. (2016). Yerel yönetimlerde afetlere hazırlık ve zarar azaltma sorumlulukları, Kamu Yönetimi Sempozyumu, 5-7 Mayıs, İzmir.
- [18] Şahin, Ş., & Üçgül, İ. (2019). Türkiye’de Afet Yönetimi ve İş Sağlığı Güvenliği, Afet ve Risk Dergisi, 2 (1), 43-63. DOI:10.35341/afet.498594.
- [19] Şahin, Ş. (2021) . Türkiye’de İş Sağlığı Güvenliği Uygulamaları ve Afet Yönetimi, Türkiye’nin Afet Risk Yönetimi 23. Yuvarlak Masa Toplantısı, 26 Şubat 2021, ODTÜ, ANKARA.
- [20] Tüzel, B. (2004). Isparta Kent Merkezinin Zemin Büyütmelerinin Mikrotremor Yatay/Düşey Bileşen (H/V) Tekniği ile Belirlenmesi ve Deprem Tehlikesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 98s., Isparta.
- [21] Şahin, Y., Lamba, M., Öztop, S. (2018) Üniversite Öğrencilerinin Afet Bilinci ve Afete Hazırlık Düzeylerinin Belirlenmesi, Medeniyet Araştırmaları Dergisi, 3 (6), 149-159.
- [22] Yiğit, E., Boz, G., Gökçe, A., Özer, A. (2020). İnönü Üniversitesi Tıp ve Mühendislik Fakültesi Öğrencilerinin Afet Bilgi, Tutum ve Davranışları, Sakarya Tıp Dergisi, 10(4):580-586.
- [23] İnal, E., Kocagöz, S., Turan, M. (2012). Temel Afet Bilinç ve Hazırlık Düzeyinin Saptanmasına Yönelik Bir Araştırma, Türkiye Acil Tıp Dergisi, 12(1):15-19, doi: 10.5505/1304.7361.2012.05658.
- [24] Giresunlu, M.Y. (2020). Okullarımızın afete hazırlık düzeyi ile öğretmenlerimizin afet bilinç düzeyi arasındaki ilişki: Gümüşhane Örneği, Gümüşhane Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gümüşhane.
- [25] TBMM (1999). Türkiye Büyük Millet Meclisi 1999 Depremi Meclis Araştırma Komisyonu raporu, 50s. Ankara.